through fieldwalking in recently harvested and ploughed areas of the forest. Two new sites were discovered. Vilkaraistis find spot 1 is to the NE of Nemenčinė, on a high slope above Karosinis, a small lake. It consists of a relatively compact scattering of ceramic and metal finds (Fig. 1), all dated to the mid-18th century. The finds include copper coins issued by Augustus III, brass or bronze ornaments, a small Jesuit medal (Fig. 2), household pottery, and various iron artefacts, such as horseshoes, hand forged nails, and knives. Radivoniškės Find spot 1, which is to the N of the Gegužinė bog in the NE of the district, dates to the Bronze and Iron Ages. In a roughly 1.5 ha forest harvest site, 134 sherds of hand-built pottery were collected (Fig. 4) together with many fire-cracked rocks, which indicate the extent of this prehistoric site (Fig. 3). It is hoped that the results of this minimal survey will encourage further investigation as very little data has so far been collected on the existence of archaeological sites, especially dwelling sites, in large areas of Lithuania.

Vismantas Muralis

Biliūnų gynybinio įtvirtinimo žvalgymai

2019 m. kovo 30 d. ir balandžio 9 d. kartu su MINK bei svečiais iš užsienio (Jorkšyro grafystėje gyvenančių lenkų metalo ieškotojų klubo nariais) žvalgytas Biliūnų senovės gynybinis įtvirtinimas, vadinamas Volų pilaite (UK 5572), teritorija ir vizualinis apsaugos pozonis (Raseinių r., Girkalnio sen.). Vizualiai bei metalo ieškikliais žvalgytas apie 1,7 ha plotas. Metalo ieškikliais žvalgyta Biliūnų gynybinio įtvirtinimo aikštelėje, pylimuose ir už jų, ne giliau nei 5–10 cm (1 pav.). Aptiktų radinių koordinatės nustatytos GPS imtuvu, sudarant radimviečių žemėlapį. Biliūnų įtvirtinimai yra stačiakampio formos, kas leidžia manyti, kad tai redutas, siejamas su Šiaurės karu. 1702 m. švedų

1 pav. Žvalgymų eiga iš P. V. Muralio nuotr.
Fig. 1. A moment during the survey, looking from the S

karalius Karolis XII, užėmęs Raseinius su vyriausia būstine įsikūrė netoli Raseinių, Bilevičių dvare (Kompani – och komando – journal vin skanska standsdragonera ford af kaptener Gustav Wilhelm Couet 1702–1704, *Karolinska krigares dagbócker*, Lund, 1914, t. X, s. 224–234), todėl anksčiau manyta, kad šie įtvirtinimai kaip laikina kariuomenės stovykla galėjo atsirasti kaip tik tuo laikotarpiu.

Žvalgymų metu surasti 273 radiniai, datuojami XVI a. pradžia – XX a. viduriu, perduoti į LNM muziejų. Dauguma radinių susiję su aikštelėje XVI–XVIII a. stovėjusiais pastatais (2 pav.). Tai monetos (79), sagos (46), sagčių dalys (20), vinys (18), kulkos (18), žiedai (15), raktai (4), keramika (12) ir kita. Iš retesnių radinių reiktų išskirti Tešino Adamo Vaclovo kreicerius (2 monetos). Taip pat rasta Žygimanto Senojo (3), Žygimanto Augusto (2), Aleksandro (1) monetų. Didžioji dalis monetų – Jono Kazimiero šilingai (41). Surasti du žalvariniai monetų svareliai. Vienas jų greičiausiai vengriškos kilmės, datuojamas apie XVI a. Aptikta nemažai papuošalų, pavyzdžiui, švininė tvirtinimo detalė su paveiksliuku, kuriame pavaizduotas medžioklės motyvas – skalikas, nasrais įsikibęs į žvėries (turbūt meškos) sprandą. Taip pat pakabutis–medalionas, kurio apatinėje pusėje išgraviruotas vos įžiūrimas užrašas: „STOCHOVY“. Galbūt tai Čekijos miestelio Stochovo, esančio Bohemijos regione, pavadinimas. Surasta papuošalų iš tauriųjų metalų: paauksuota papuošalo akutė, sidabrinio lapo ir širdelės su dekoracijomis fragmentai, kuriuose matyti tvirtinimo elementai. Surasta ir su karyba susijusių ekipuotės detalių, XVIII a. I pusės – XVIII a. vidurio carinės Rusijos uniforminių sagų. Taip pat radinių, atspindinčių I ir II Pasaulinius karus. Remiantis paviršiniais (5–10 cm gylio) žvalgymais metalo ieškikliais, pagal monetų ir kitas radinių radimvietes, galima

2 pav. Radiniai iš Biliūnų: 1 – Tešyno Adamo Vaclovo 1597 m. 3 sidabriniai kreiceriai; 2 – žalvarinis žiedas su akute; 3 – Napoleono armijos X korpuso, vadovaujamo maršalo Žako Aleksandro Makdonaldo, kariuomenės diržo sagtis; 4 – spyna; 5 – šventojo Benedikto medalis; 6 – Vengrijos dukato XV–XVII a. I pusės svarelis; 7 – paauksuoto papuošalo akutė; 8 – dekoruoto sidabrinio lapo su tvirtinimo elementais fragmentas. V. Muralio nuotr.

Fig. 2. Finds from Biliūnai: 1 – a Duchy of Teschen Adam Wenceslaus 1597 silver 3-Kreizer coin; 2 – a brass ring with a setting; 3 – a belt buckle from the Grande Armée X corps under the command of Marshal Jacques Alexandre MacDonald; 4 – a lock; 5 – a St. Benedict medal; 6 – a Hungary 15th – first half of the 17th century ducat weight; 7 – a gilt ornament setting; 8 – a decorated silver leaf with a fragment of the clasp

kelti hipotezę, kad pylimai buvo supilti ne XVIII a. pradžioje, o anksčiau. Tokia hipotezė paneigtų lietuviškoje istoriografijoje įsivyravusią nuomonę, kad pylimus įrengė švedai, kai Bilevičių dvare buvo apsistojęs švedų karalius Karolis XII su kariuomene. Radinių, patvirtinančių švedų kariuomenės veiklą šioje vietoje, nerasta, galbūt dėl to, kad jie čia buvo apsistoję labai trumpai – 1702 m. vasario 17 d. – balandžio 3 d.

Surasta keletas karinių uniforminių drabužių sagų: I ir II Pasaulinio karo Vokietijos kariuomenės, II Pasaulinio karo Raudonosios armijos kariuomenės. Taip pat aptikta carinės Rusijos karinių uniforminių sagų (8), iš kurių 5 datuojamos XVIII a. I puse – XVIII a. viduriu. Paminėtina diržo sagtis, kurią galima būtų priskirti Napoleono kariuomenės X korpuso dalinių ekipuotei. Žvalgymų metu rasta per 30 kg metalo, datuojamo XX a. Tai ūkinės paskirties technikos detalės, šovinių tūtelės, atsitiktinės šiukšlės ir kita.

Remiantis paviršiniais žvalgymais (iki 5–10 cm), manoma, kad Biliūnų įtvirtinimai įrengti XVI a. I pusėje. Greičiausiai ten buvo įtvirtintas dvaras, kurio keturkampis redutas ne kartą panaudotas ir vėliau.

The field survey of the Biliūnai defensive fortification

In 2019, a metal detector survey of around 1.7 ha at Biliūnai old defensive fortification (Raseiniai District, W Lithuania) and in its vicinity (Fig. 1) registered 273 finds (Fig. 2), the majority connected with the buildings that stood in the enclosure in the 16th–18th centuries. Based on a surface survey (to a depth of 5–10 cm), the object was a fortified manor, protected by a rectangular redoubt created in the first half of the 16th century.

Gediminas Petrauskas,
Gytis Piličiauskas

Žvalgymai Akmenės, Anykščių, Radviliškio, Šiaulių ir Ukmergės rajonuose

2019 m. rugpjūčio–lapkričio mėnesiais LNM archeologinė ekspedicija žvalgė 14 kultūros paveldo vertybių požymių turinčių vietų Akmenės, Anykščių, Radviliškio, Šiaulių ir Ukmergės rajonuose. Ekspedicijos metu aptikti 3 nauji laidojimo paminklai, patikslinta vieno kapinyno teritorija, užfiksuota 10 priešistorinių ir istorinių laikų radimviečių. Aptikti radiniai saugomi LNM. Žvalgytų vietų koordinatės nurodomos LKS94 sistemoje.

Gendviliškėse (Akmenės r., Papilės sen.) nustatyta apytikslė XII–XIII a. būdingo žiedo pastorinta priekine dalimi radimvietė (1 pav.). Nurodyta vieta yra 1,9 km į Š–ŠR nuo Būriškių kapinyno (UK 16334), 1,56 km į R nuo Papilės piliakalnio II, vadinamo Pašalpos kalnu (UK 1822), 800 m į P–PV nuo kanalizuoto Suldupio

1 pav. Gendviliškėse aptiktas žiedas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 1. A ring discovered in Gendviliškės

2 pav. Kriokliuose rastas kryžinis smeigtukas. G. Petrausko nuotr.

Fig. 2. A cruciform pin discovered in Kriokliai